

Hiitistä lähtöön – pelivihjeiden sanastollisia piirteitä

Liisa Kääntä

Nykysuomen ja kääntämisen laitos

Vaasan yliopisto

De lexikala dragen i travsportens speltips påverkas av hur såväl fackmän som lekmän använder språket. Därför är speltips ett exempel på delfiskt språk. Ordförrådet i ett sådant språk kan verka bekant och allmänspråkligt, men orden får en annan betydelse när de används i ett annat sammanhang, t.ex. inom travsporten. Språket i speltips innehåller många allmänspråkliga ord, som används i en helt annan betydelse i den speciella kontext som travsporten utgör. Dessutom förekommer det ord som har anknytning till andra specialområden (t.ex. sport och vadslagning) och till minilekter inom travsporten (t.ex. fackslang). Förekomsten av synonymer, som ofta förses med olika prefix, är typiskt för minilekter. Eftersom speltips hör till kategorin fackspråk, innehåller de många ord som är specifika för just travsport och därför är de inte alltid begripliga för en lekman.

Avainsanat: pelivihje, erikoiskielinen sana, delfinen kieli, sanasto

1 Johdanto

Pelivihjeet liittyvät aina johonkin peliin tai urheilulajiin ja ovat joillekin osa ammattia ja toisille osa harrastusta. Esimerkiksi raveja veikkaavalle pelaajalle pelivihjeet liittyvät rakkaaseen harrastukseen mutta ravilehden toimittajalle palkalliseen työhön. Pelivihjeet ovat osa laajempaa urheilun erikoisalaa, tässä tapauksessa osa raviurheilua, ja niissä näkyvät alan kielenkäytön erityiset piirteet. Piirteinä voidaan pitää esimerkiksi erikoiskielisten sanojen käyttöä ja yleiskielisten ja erikoiskielisten sanojen määrää suhteessa toisiinsa. Tässä artikkelissa keskityn kuvaamaan pelivihjeiden sanastoa. Minkälainen tämä sanasto on? Mistä se on saanut vaikutteita? Kuinka erikoiskielistä tai yleiskielistä se on? Minkälaisia lukijoita tällaiseen sanastoon mahdollisesti kirjoittuu? Tässä artikkelissa tavoitteenani on kuvata pelivihjeissä esiintyvää sanastoa vastaamalla edellä esitettyihin kysymyksiin.

2 Keskeisiä käsitteitä

Pelivihjeissä pyritään onnistuneeseen tavoitteeseen eli siihen, että se vastaa nimensä mukaisesti pelaajan odotuksia. Näitä odotuksia ovat sopivat tiedot ravihevosta, niiden kilpailukunnosta, aikaisemmista saavutuksista, lähtöpaikoista ja lähdön tasosta. Näihin

tietoihin perustuvat loppujen lopuksi vihjeet siitä, mitä hevosta pelaajan/vihjeen lukijan kannattaa pelata, jotta hän saisi rahoilleen vastinetta. Tietojen keräämiseen ja hyödyntämiseen käytetään apuna alan ihmisiä, esimerkiksi ohjastajia, hevosenhoitajia ja valmentajia, joista jokainen vaikuttaa pelivihjeissä käytettävään sanastoon.

Näin erityyppisten ihmisten vaikutus tekee pelivihjeiden kielestä monipuolisen, mutta ei kovinkaan helposti määriteltävissä olevaa. On vaikeaa vastata esimerkiksi kysymykseen, onko pelivihjeiden kieli ammattikieltä vai harrastekieltä. Toisaalta se voi olla kumpaakin:

”Nykyisin urheilusta on tullut yhä enemmän ammatti, joten urheilun eri lajien kielet ovat paitsi harrastus- myös ammattikieliä, joissa on sekä virallinen sääntökielensä että kentillä ja valmennuksessa käytetyt slanginsa. Lajeittain variaatio urheilussa ja siten sen kielessäkin on nykyisin valtava: shakista raviurheiluun ja jousiammunnasta sumopainiin saakka.” (Niemikorpi 1996: 150.)

Onkin olemassa sellaisia yleiskielen ja erikoiskielen välimuotoja, joiden piirteissä on selkeitä variaatioita jompaankumpaan suuntaan. Esimerkiksi tällaisissa kielimuodoissa esiintyvät sanat eivät ole välttämättä kovin eriytyneitä, tarkkaan määriteltyjä ja/tai vakiintuneita. Monet harrastekielet ja ammattikielten slangiversiot kuuluvatkin näihin välimuotoihin. (Haarala 1981; Niemikorpi 1996.) Tällaisia kieliä voidaan kutsua myös delfisiksi kieliksi. *Delfisyyden* tunnuspiirteitä ovat sanoihin liittyvä harhaanjohtava tuttuus ja yleiskieliseltä vaikuttavaan kieleen piiloutuva erikoisalan käsitejärjestelmä (Niemikorpi 1996: 83–84). Delfisyys näkyisi siis pelivihjeissä suhteellisen tuttuina ja helposti ymmärrettävinä sanoina.

Jotta pystyn kuvaamaan pelivihjeiden delfisyyttä, tarkastelen aineistoa käsitteen *erikoiskielinen sana* avulla. En kuitenkaan viittaa sillä pelkästään termiin, koska termi ei kata kaikkia niitä sanoja, joita tulen esittämään ja joita aineistostani löytyy. Erikoiskielinen sana antaa enemmän liikkumavaraa, koska tällöin ei tarvitse tukeutua termin määritelmään, jotka ovat hankalat, rajalliset ja eri tutkijoilla omanlaiset. Esimerkiksi Suomen kielen perussanakirjan (PS 1990–1994) mukaan *termi* tarkoittaa erikoisalan käsitteen vakiintunutta nimitystä, ammattisanaa. Käsitteet puolestaan edustavat erikoisalan tarkoitteita, joita voivat olla konkreettiset esineet, abstraktit oliot, tapahtumat tai ominaisuudet (*Sanastotyön käsikirja* 1989: 24; Nuopponen 1994: 54). Haarala (1981:

15–16) puolestaan antaa termille erilaisia kriteereitä: 1) se on tarkasti määriteltävissä oleva nimitys 2) alalla yleisesti tunnettu ja hyväksytty ja 3) käytössä vakiintunut.

Tällaiset määritelmät eivät kata moniakaan erikoisalojen sanoista; esimerkiksi monet pelivihjeiden slangisanat eivät olisi näiden määritelmien mukaan termejä, vaikka ne sisältävät ravialaan liittyvää erikoistietoa eivätkä välttämättä avaudu maallikoille. Puhuessani alan erikoistiedosta viittaan siihen tilanteeseen, kun alalla toimijat jakavat yhteisen tiedon esimerkiksi siitä, että tietty sana merkitsee tiettyä asiaa ja että sen tulee esiintyä tiettyjen muiden sanojen kanssa (ks. Karihalme 1999: 28–37). Tällainen sana on siis alalle kuuluva erikoiskiellinen sana¹. Se ei ole välttämättä termi, mutta sillä voi olla termille tunnusomaisia piirteitä, joita on edellä mainittu.

3 Aineisto ja menetelmä

Väitöskirjani aineistona on 50 kpl Hevosurheilu-lehden pelivihjeitä. Ne ovat rakenteeltaan monipuolisia, sillä vihjeinä on muun muassa vihjeyhteenvetoja, viime hetken vihjeitä ja V75- ja V5-ravien vihjeitä, joihin liittyvät olennaisesti lähtölistat ja haastattelut. Tätä artikkelia varten olen tarkemman tarkastelun kohteeksi ottanut vain numerot 91 ja 92 vuoden 2006 marraskuulta. Näistä lehdistä olen käynyt erikoiskielliset sanat läpi V75-vihjeistä, V5-vihjeistä ja vihjeyhteenvedoista. Olen tehnyt näin pienen otannan, koska jo muutaman vihjeen läpikäyminen antaa viitteitä siitä, minkälaisia sanoja vihjeissä esiintyy.

Raviala on kielitieteellisesti melkein kartoittamaton ala. Raveista ja hevostalleilta on kerätty jonkin verran sanastoa (Niemicorpi 1996: 153–154), mutta laajempi tutkimus ja sanastotyö puuttuvat. Seuraavassa luvussa esittelemäni sanastopiirteet olen itse kerännyt aineistostani. Jonkin verran hyödynnän myös Ilta-Sanomien ravisivustoilla (IS 2007) olevaa sanastoa. Olen jakanut keräämäni sanat erilaisiin ryhmiin sen mukaan, minkälaisia yhtymäkohtia niillä on yleiskieleen, muihin erikoiskieliin ja raviurheilun alakieliin. Lopuksi pohdin esiteltyjä sanoja siltä kannalta, mitä ne kertovat pelivihjeisiin kirjoituvista lukijoista.

4 Pelivihjeiden sanaston esittelyä

Erikoiskieliset sanat eivät synny tyhjiössä. Jokaisella pelivihjeen sanalla on yhtymäkohtansa muihin sanoihin, käsitteisiin ja tarkoitteisiin, sekä erikoiskielisiin että yleiskielisiin. Pelivihjeisiin onkin kehittynyt sanoja, jotka ovat muodostuneet liikkueessaan erikoisalalta toiselle, erikoisalalta sen alakieliin, yleiskielestä erikoiskieleen ja erikoiskielestä yleiskieleen (mm. Karihalme 1996: 93–111; Niemikorpi 1996: 24–27). Liikkumasuuntaa en käsittele laisinkaan, eli artikkelin tarkoituksena ei ole selvittää, mistä sanat ovat tulleet, vaan niiden yhtymäkohtia muihin kieliin. En esimerkiksi ota kantaa sellaiseen tapaukseen, onko *kuolemanpaikka* tullut raviurheiluun toisesta urheilulajista vai onko toinen urheilulaji omaksunut sen raviurheilusta.

4.1 Yleiskielinen sana erikoiskielessä

Pelivihjeissä esiintyy yleiskielestä tuttuja sanoja. Ne voidaan kuitenkin laskea kuuluviksi erikoiskieliseen sanastoon, koska niillä on pelivihjeissä yleensä eri merkitys kuin yleiskielessä. Tällaisia ovat esimerkiksi *nostaa* ja *ote*.

- (1) ”Nostin sitä [hevosta] liian ärhäkästi, joten siitähän se hylkäys tuli.”
- (2) ”Viimeksi se [hevonon] sai helposti otteen, ja voitto tuli.”

Nostaa tarkoittaa raviurheilussa hevosen kääntämistä kilpailussa ulospäin (ulommille radoille) niin, että kanssakilpailija häiriintyy, eikä esimerkiksi tavaroiden nostamista, mikä olisi yleiskielisempi merkitys. *Otteessa* puolestaan on kyse siitä, että hevonen pääsee niukasti edelle tavallisesti kilpailun loppuvaiheessa johtopaikkaa puolustavasta kanssakilpailijasta. Se tarkoittaa raviurheilussa siis abstraktimpaa otetta kuin yleiskielessä. (IS 2007.)

- (3) ”Se [Arctic Challenge] teki hyvän juoksun Kouvolassakin; lähtö vain meni pilalle.”
- (4) ”Go On Keeper (V75-6) on kahden voittonsa ansiosta suosikki juoksuradalta.”

Esimerkissä 3 *juoksu* tarkoittaa tietynlaista tapahtumaa eli raviradan kiertämistä ravaamalla. Siihen sisältyy muutakin kuin pelkkää juoksemista ja sen tavoitteena on yleensä voitto tai ainakin maaliin saapuminen. Juoksu on esimerkiksi hylätty, jos hevonen ei

ravaakaan eli jos se laukkaa liikaa. Yleiskielessä puolestaan *juoksu* voi tarkoittaa muunlaistakin juoksemista ja siinä on enemmän variaatioita; juoksulenkeissä ei esimerkiksi tähdätä mihinkään tiettyyn maaliin. Esimerkissä 4 *suosikki* ei tarkoita mitään ihannoitavaa. Siinä mielessä se jakaa kuitenkin yleiskielisenkin merkityksen, että kyseistä hevosta pidetään tietyin ehdoin muita parempana voittamaan kyseisen lähdön. Suosikkiahan yleensä pidetään muita parempana, jos ajattelee esimerkiksi nuorten suosikkeja musiikkialan tai elokuva-alan henkilöistä.

4.2 Muista erikoiskielistä tutut sanat

Pelivihjeissä on myös paljon sanoja, joilla on yhtymäkohtia muihin erikoiskieliin, sekä ammatillisiin että harrastekieliin. Ensinnäkin pelivihjeissä on sanoja, jotka ovat tuttuja vedonlyönnistä. Tällaisia ovat esimerkiksi *systeemi* ja *varmistus*.

- (5) ”Otamme suureen systeemiin yhden varmistuksen. Creme Brulee teki Killerillä tauolta niin hyvän juoksun noustessaan voittoon kaukaa takaa, että on hyvältä paikalta vaarallinen vastustaja.

Systeemi tarkoittaa kaikkia niitä hevosia, jotka vihjeentekijät arvioivat menestyjiksi ja joita he haluavat pelaajien pelaavan. Se kattaa aina kaikki veikkauslähdöt, eli esimerkiksi V75-raveissa systeemissä on kaikkien seitsemän lähdön arvioidut voittajat. *Varmistus* puolestaan tarkoittaa, että edellä mainittuun systeemiin tarvitaan voiton maksimoimiseksi yhden lähönsuosikin lisäksi muita ehdokkaita voittajiksi. Esimerkkisanat ovat sellaisia sanoja, joita vedonlyöjät käyttävät muissakin urheilulajeissa. Esimerkiksi *systeemi* on käytössä myös jalkapalloon liittyvässä vedonlyönnissä.

Esimerkissä 5 esiintyy myös sana *vastustaja*. Se on sellainen sana, jonka pelivihjeet ja raviurheilu jakavat monien muiden urheilulajien kanssa. Esimerkiksi painissa ja korttipeleissä käytetään samaa sanaa. Pelivihjeissä *vastustajan* synonyymina käytetään usein myös sanaa *vastus*. Se puolestaan voidaan yhdistää niinkin kaukasiin aloihin kuin fysiikka, sähköala ja tekniikka, joissa se tietenkin on merkitykseltään erilainen kuin raviurheilussa (PS 1990–1994: 508).

Muita muista urheilulajeista tuttuja sanoja ovat muun muassa *validivisioona*, *lähtö* ja *sisärata*. Esimerkissä 6 on nähtävissä, miten sanaa *validivisioona* käytetään pelivihjeissä.

(6) ”Ensimmäinen on suomenhevosten validivisioonaa viime viikkoina hallinnut Villiari (V75-2).”

Se tarkoittaa tietynlaista sarjamääritystä, eli kaikki mahdolliset kilpailevat suomenhevoset eivät voi osallistua validivisioona-lähtöön. Sarjamääritykset voivat olla riippuvaisia joko hevosten voittosummista tai ennätyksistä. Validivisioona on korkein suomenhevoslähtö V75-raveissa, eli siihen voivat osallistua eniten tienanneet suomenhevosravurit.

Lähtö puolestaan ei pelivihjeessä tarkoita samaa kuin yleiskielisessä puheessa ja kirjoituksessa eikä täysin vastaa muidenkaan urheilulajien merkitystä. Esimerkiksi puhuttaessa *kotiinlähdestä* ei varmasti tarkoiteta samanlaista kilpailutilannetta kuin raviurheilussa. Lisäksi se tarkoittaa pelivihjeissä myös koko kilpailutapahtumaa eikä pelkästään juoksun alkua. Tässä mielessä se on myös synonyymi *juoksulle*. Esimerkissä 7 näkyy sanan yksi käyttötapa. Siinä se tarkoittaa koko juoksutapahtumaa, johon sisältyy lähdön muiden hevosten arvioiminen ja mahdollisen juoksunkulun pohtiminen.

(7) ”Sehän [Vitven Vire] ei ole mikään raketstarttari. Lähtö on tasainen, ja Vitven Vire on yksi mahdollinen pärjääjä.”

(8) ”Sisärata ei ole paras mahdollinen paikka. Jos olisin saanut valita, en olisi ottanut ykköstä.”

Esimerkissä 8 esiintyvä *sisärata* voi tarkoittaa joko *lähtöpaikkaa* tai *juoksupaikkaa*. Esimerkiksi paikalta viisi lähtevä hevonen ei *lähde* matkaan sisäradalta, mutta voi päätyä *juoksemaan* sisäradalla. Esimerkissä kyse on lähtöpaikasta, ja siinä hevonen lähtee ykkösradalta, joka on sisin rata. Ratahan ei tässä siis tarkoita koko ravirataa vaan vain osaa siitä.

4.3 Raviurheilun slangisanat

Yhden erikoisalan sisällä sana voi saada monenlaisia variaatioita riippuen siitä, minkälainen sen käyttäjäkunta on. Erikoisaloilla on niin sanottuja kuppikuntia, ja näillä on

puolestaan käytössä omia kielimuotoja, joita voivat olla teknolekit, minilekit tai ammattislangit. Slangi mielletään usein nuorison kielimuodoksi tai kaupunkilaisten puhekielen yhdeksi muodoksi, mutta sillä on omanlaisiaan versioita esimerkiksi juuri eri ammattialoilla. Tyypillistä kuitenkin on, että slangit – myös ammattislangit – suuntautuu puhekieleen eikä niinkään kirjalliseen ilmaisuun. (Paunonen 2000: 14–17, 35–37.) Raviurheilussakin ammattislangit on nimenomaan suulliseen vuorovaikutukseen keskittynyt kielimuoto.

Pelivihjeisiin tulee paljon sanoja alan niin sanotusta ammattislangista tai oikeammin harrasteslangista. Talleilla ja ravikilpailujen ulkopuolella hevosihmiset törmäävät tilanteisiin, joissa alan olemassa olevat sanat ja termit eivät vastaakaan käytännön työssä tarvittavia käsitteitä ja tarpeita, jolloin he ensinnäkin kehittävät uusia sanoja. Toiseksi jo olemassa olevat sanat saattavat olla liian vaikeita tai amatillisia, joten niistä keksitään uusia variaatioita, jotka sopivat paremmin hevosihmisten käyttämään kieleen. (Ks. Niemikorpi 1996: 38–40.) Tällaiset tapaukset päätyvät pelivihjeisiin, koska niissä käytetään apuna ravihevosten valmentajien ja ohjastajien haastatteluita, joissa he tietenkin käyttävät omaa alakieltään.

Slangityyppisiä sanoja ovat esimerkiksi *lappu*, *paussi* ja *ryhmä*. Ne esiintyvät muun muassa seuraavanlaisissa tapauksissa.

- (9) ”Sisäradan Karpaasi F kuuluu myös lapulle, vaikka jäikin Kouvolassa kolmanneksi.”
- (10) ”Razzmataxx (10) teki Seinäjoella pikku paussilta ihan hyvän esityksen ja kiri mukavasti loppua, Esa Holopainen sanoo.”
- (11) ”Rivin aloittava lämpöisten ryhmä on tasainen ja vaatii pienempäänkin lappuun useamman merkin.”

Näille sanoille on tyypillistä, että ne keräävät helposti lisämääritteitä ja että niille löytyy paljon synonyymeja. Esimerkiksi *lapulle* löytyy myös virallisempi vastine *pelitosite*, ja *ryhmä* on puolestaan lyhennelmä *ryhmälähdöstä* tai *-ajosta*. Slangityyppisille sanoille on mahdollista löytää selitys teksti- ja käyttöympäristön eli koteksti- ja kontekstiympäristön avulla, mikä on myös yksi delfisen kielen piirre (ks. esim. Niemikorpi 1996:

84). Tällaisten sanojen sisältämä erikoistieto on vähäisempää verrattuna esimerkiksi raviurheilun omaan sanastoon ja sen sisältämään tietoon.

4.4 Raviurheilun omat sanat

Pelivihjeissä on myös paljon pelkästään hevosurheilulle tyypillisiä sanoja. Niissä on kyse sellaisista sanoista, joissa kiteytyy alan erikoistunut tieto, joka ei välttämättä avaudu alaa tuntemattomille ilman selityksiä tai määritelmiä. Tällaisia ovat esimerkiksi *hiitti* ja *hokki* (*hokit*).

(12) ”Kävin sunnuntaina hiitillä Seinäjoella. Se [Lixys Star] tuntui ihan hyvältä.”

(13) ”Se [Eko Black Bird] kilpaili Vermossa ensi kerran hokeilla. Olihan sillä toki viime talvena hokit, mutta silloin ajeltiin vain sellaista hölkyn kölkkyä.”

Esimerkissä 12 esiintyvä *hiitti* tarkoittaa vauhdikasta, hevosen valmennukseen olennaisesti kuuluvaa ajoa hiittiradalla tai varsinaisella raviradalla. *Hokki* puolestaan tarkoittaa hevosenkenkään talvikeleille asennettavaa nastaa, joita on yleensä 4–6 per kenkä. (IS 2007.) Nastat auttavat esimerkiksi liukkaalla talvikelillä, koska ne pureutuvat hyvin jäähän.

Tämäntyyppiset erikoiskieliset sanat eivät ole kovinkaan delfisiä, koska niitä ei voi sekoittaa yleiskieleen, eivätkä ne ole siten liian tuttuja merkitykseltään. Pelivihjeissä on siis paljon sellaisia sanoja, joiden perusteella pelivihje on erityisen erikoiskielinen ja lähempänä kryptisiä erikoisaloja kuin delfisiä (ks. Niemikorpi 1996: 84).

5 Päätäntä

Kukin erikoisala asettaa itse vaatimuksia sanastolleen. Tällaiset vaatimukset tulevat alan sisältä, alan kielenkäytön tavoitteista ja kielenkäyttäjistä ja koko yhteisön tiedon erikoistuneisuudesta (esim. muotoilusanaston vaatimuksista Karihalme 1996: 145–149, 336). Pelivihjeiden sanastossa alan vaatimukset näkyvät siinä, että sanastossa esiintyy sanoja, jotka palvelevat alan ammattilaista ja harrastajaa mutta myös aktiivista pelaajaa ja satunnaista lukijaa.

Erityisesti delfiset sanastopiirteet näyttävät olevan sellaisia, jotka palvelevat ammatti-laisten lisäksi myös alan harrastajaa ja satunnaista lukijaa. Tällaisiin piirteisiin liittyy paljon tuttuutta ja esimerkiksi sanastossa ne näkyvät sellaisina sanoina, jotka voidaan ymmärtää ilman tarkempia määrittelyitä. Näitä sanoja ovat monet yleiskieliset sanat ja muista urheilulajeista tutut sanat. Alan ammattilaisia ja aktiivisia pelaajia palvelevat sanat vaikuttavat puolestaan olevan sellaisia, joiden ymmärtämiseen tarvitaan alan sisäistä tietoa ja kokemusta. Tällaisia ovat esimerkiksi alan omat sanat, joilla ei ole selviä yhtymäkohtia yleiskieleen ja muihin erikoiskieliin. Näin yksioikoinen ei sanaston ja siihen kirjoittuvien lukijoiden suhde kuitenkaan ole, vaan yleiskieliseltä ja tutultakin vaikuttava sana voi olla niin erikoiskielinen merkitykseltään, että satunnainen lukija ei sitä ymmärrä. Pelivihjeissä on kuitenkin kyse tietyn urheilulajin ja sitä kautta tietyn yhteisön kielestä, minkä takia pelivihjeiden sanasto ei voi siis auetakaan ihan jokaiselle.

Viitteet

¹ Käsite vastaa pitkälti muiden tutkijoiden käyttämää käsitettä *diskurssille ominainen sana* (ks. Katajamäki & Ketola 2005).

Aineisto

Hevosurheilu (2006). Keskiviikko 15.11.2006. N:o 91, s. 20–21. Suomen Hevosurheilulehti Oy/Suomen Hippos ry.

Hevosurheilu (2006). Perjantai 17.11.2006. N:o 92, s. 9–11. Suomen Hevosurheilulehti Oy/Suomen Hippos ry.

Lähteet

Haarala, R. (1981). *Sanastotyön opas*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 16. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

IS = *Iltä-Sanomien Ravisanasto* (2007). Ravisanasto. [online, lainattu 25.4.2007]. Saatavilla: <http://ravit.iltasanomat.fi/ravisanasto/>

Karihalme, O. (1996). *Muotoilun teoriasanaston termistyminen*. Acta Wasaensia No 51. Kielitiede 10. Vaasa: Universitas Wasaensis.

Karihalme, O. (1999). *Tieto, tilanteet ja erikoiskieli*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 229. Kielitiede 37. Vaasa: Universitas Wasaensis.

Katajamäki, H. & J. Ketola, (2005). Kaksi tekstilajia - kaksi yhteisöä. Teoksessa: *AFinLA:n vuosikirja 2005: Language and social action - Kieli ja sosiaalinen toiminta*, 247–260. Toim. L. Kuure, E. Kärkkäinen & M. Saarenkunnas. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen (AFinLA) julkaisuja nr. 63. Jyväskylä: AFinLA.

Niemikorpi, A. (1996). *Liekepostista tuikeilmaisimeen ja sulhasesta kuraenkeliin - Erikoiskielten rakenteellisesta ja tyylillisestä vaihtelusta*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 213. Kielitiede 34. Vaasa: Universitas Wasaensis.

- Nuopponen, A. (1994). *Begreppsystem för terminologisk analys*. Acta Wasaensia No 38. Språkvetenskap 5. Vaasa: Universitas Wasaensis.
- Paunonen, H. (2000). *Tsennaaks Stadii, bonjaaks slangii – Stadin slangin suursanakirja*. 1.–3.painos. Helsinki: WSOY.
- PS = *Suomen kielen perussanakirja* 1–3 (1990–1994). Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 55. Helsinki: Valtion painatuskeskus, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus & Painatuskeskus.
- Sanastotyön käsikirja. Soveltavan terminologian periaatteet ja työmenetelmät* (1989). Toim. Tekniikan Sanastokeskus r.y. SFS-käsikirja 50. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto SFS, Tekniikan Sanastokeskus.